

การประยุกต์ระบบภูมิสารสนเทศเพื่อจัดการการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

Applied GEO Information System to Manage Community Tourism in Laem Phak Bia Community, Ban Laem District, Phetchaburi Province

นาถสุดา วงษ์บุญงาม¹/ ภัทรพร สร้อยทอง²/ นฤมล อินทวิเชียร³/ ประสาร อินทเจริญ⁴
Natsuda Wongboon-ngam¹/ Phattraporn Soythong²/ Narumon Intarawichian³/ Prasarn Inthacharoen⁴

¹นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Doctoral student, Faculty of Geoinformatics, Burapha University

²อาจารย์ สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Lecturer, Faculty of Geoinformatics, Burapha University

³อาจารย์ สาขาวิชาภูมิสารสนเทศศาสตร์ คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³Lecturer, Faculty of Geoinformatics, Burapha University

⁴อาจารย์ ภาควิชาวาริชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

⁴Lecturer, Faculty of Science, Burapha University

Corresponding author E-mail: nat097@hotmail.com

(Received: June 24, 2023; Revised: July 1, 2023; Accepted: December 12, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว และสินค้าชุมชน ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักวิชาการ ผู้ประกอบการเอกชนจำนวน 12 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และประชาชนในตำบลแหลมผักเบี้ย จำนวน 20 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบก้อนหิมะหรือแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า ระบบภูมิสารสนเทศได้แสดงให้เห็นศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนในตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (100%) จากประชากรในพื้นที่แหลมผักเบี้ยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น และมีสถานที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ มีแหล่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น พาร์มสาหร่ายพวงองุ่น อาหารทะเลแปรรูป ประการที่สอง การเข้าถึงแหลมผักเบี้ยมีความสะดวกสบาย (87.50%) เนื่องจากอยู่บนตำแหน่งเส้นทางที่เข้าถึงได้ง่าย แม้วยังไม่มีรถโดยสารประจำทางก็ตาม และประการที่สาม ในพื้นที่แหลมผักเบี้ย มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโรงแรมที่พัก และร้านอาหารพร้อมต้อนรับผู้มาเยือน (87.50%) จากการสำรวจพบว่า

ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 22 แห่ง สถานที่สำคัญ 14 แห่ง ที่พัก 18 แห่ง ร้านอาหาร-เครื่องดื่ม และร้านค้า และบริการ 32 แห่ง แหล่งผลิต และจำหน่ายสินค้าชุมชน 16 แห่ง เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเป็นหมวดหมู่สร้างเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ และแผนที่ชุดข้อมูล ได้แก่ ชั้นขอบเขต การปกครอง ชั้นเส้นทางคมนาคม ชั้นสถานที่ท่องเที่ยว ชั้นสถานที่สำคัญ ชั้นโรงแรมและที่พัก รวมกับชั้นสิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาผนวกกับแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม และแผนที่เฉพาะทาง ร่วมกับพิกัดตำแหน่งด้วยระบบดาวเทียมนำทาง (GNSS) แล้วจึงนำมาสร้างเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ก่อนใช้โปรแกรมภูมิสารสนเทศ ArcGIS วิเคราะห์โครงข่ายโดยใช้คำสั่งเส้นทางที่ดีที่สุดเพื่อสร้างเป็นแผนที่ท่องเที่ยว และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงผสมเพื่อแสดงเสน่ห์ของพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขของเวลาและระยะทางได้ 3 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางศึกษารวมชาติป่าโกงกาง (หอมกลั่นป่าชายเลน) โปรแกรมครึ่งวัน ระยะทาง 4.4 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง 51 นาที 2) เส้นทางศึกษาโครงการพระราชดำรินชุมชน (เที่ยวตามรอยพ่อ) โปรแกรม 1 วัน ระยะทาง 4.4 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 5 ชั่วโมง 42 นาที และ 3) เส้นทางศึกษารวมชาติและวิถีชีวิตชุมชน (เสน่ห์แหลมผักเบี้ย) โปรแกรม 2 วัน 1 คืน ระยะทาง 22.3 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 20 ชั่วโมง 4 นาที

คำสำคัญ: ระบบภูมิสารสนเทศ การท่องเที่ยวชุมชน แหลมผักเบี้ย

Abstract

This research aimed to apply the geo-informatics system in the preparation of tourist and community product maps in Laem Phak Bia Subdistrict, Ban Laem District, Phetchaburi Province. The samples used in the research were: 1) 12 government officials, academics, and private sector entrepreneurs selected by purposive sampling; and 2) 20 people in Laem Phak Bia Sub-district used a snowball sampling method or a chain sampling method to represent the population in the area. The research tools were in-depth interviews. The data were analyzed by using descriptive statistics to find frequency, percentage, and mean.

The research results found that the geo-informatics system showed the potential of community tourism in the Laem Phak Bia Subdistrict, Ban Laem District, Phetchaburi Province (100%). First of all, the Laem Phak Bia area has a variety of tourist attractions. Both natural attractions and man-made attractions can be developed into new tourist attractions. There are community sources for the distribution of products, such as sea grape farms, processed seafood, and other products. Secondly, accessing Laem Phak Bia is convenient (87.50%) because it is on an easily accessible route. However, there is still no bus service. Thirdly, in the Laem Phak Bia

area, there are hotel facilities, accommodations, and restaurants ready to welcome visitors (87.50%). The survey found that Laem Phak Bia Subdistrict, Ban Laem District, Phetchaburi Province had a total of 22 tourist attractions, 14 important places, 18 places of accommodation, 32 places of food and drink and shops and services, and 16 places of production and distribution of community products. The spatial database and the map of the data were set, namely the administrative boundary, transport routes, attractions, landmarks, hotels and accommodations, and facilities. They were combined with satellite imagery maps, special maps, and the location of the Navigation Satellite System (GNSS). These were used to create a spatial database before using the ArcGIS geospatial program to analyze the network using the best route command to create a tourist and Laem Phak Bia community products map and a ready-made travel program. Tourist routes were mixed to show the attractiveness of the area. There were three routes under the conditions of time and distance: 1) mangrove nature study route (Fragrant of Mangrove Forest), a half-day program with a distance of 4.4 kilometers, taking about 3 hours and 51 minutes; 2) the royal initiative project in the community study route (Following the King), the 1-day program, a distance of 4.4 kilometers, taking about 5 hours and 42 minutes; and 3) a nature and community way of life study route (Charm of Laem Phak Bia), the 2-day, 1-night program with a distance of 22.3 kilometers, taking about 20 hours and 4 minutes.

Keyword: Geo Information System, Community Tourism, Laem Phak Bia

บทนำ

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยกระตุ้น และสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างต่อเนื่อง และเริ่มมีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งเชิงนโยบาย และทางปฏิบัติจากการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (อ.ส.ท) ในปี พ.ศ. 2503 และได้การพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในปัจจุบัน การกำหนดแผนการการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ในปี พ.ศ. 2545 และการประกาศใช้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 ในปัจจุบัน และผลจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้มีผลการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่องมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จาก รายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ถึงรายได้จากการท่องเที่ยวของไทย เช่น ใน ปีพ.ศ. 2558 ว่ามีจำนวน 1,857,010.98 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2560 ขยับเพิ่มขึ้นเป็น 2,070,724.03 ล้านบาท ปี พ.ศ.2562 รายได้จากการท่องเที่ยว

มีการเติบโตต่อเนื่องขึ้นมาเป็น 2,727,903.84 ล้านบาท และมีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2564 อยู่ที่ 292,693.82 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

ชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย หมู่บ้านประมงเล็ก ๆ ตั้งอยู่ริมชายทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในการเป็นที่ตั้งของโครงการศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เป็นตัวอย่างความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ที่ใช้หลักการ “ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ” ในการบำบัดน้ำเสีย จัดการขยะ และป่าชายเลน จากระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ สะท้อนกลับมาสู่ประชาชนในชุมชนแหลมผักเบี้ยที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับท้องทะเลอ่าวไทย เช่น การทำประมง การแปรรูปอาหารทะเล การทำนาเกลือ การเพาะเลี้ยงสาหร่ายพวงองุ่น ฯ จากภูมิทัศน์สวยงาม วิถีประมงพื้นบ้านริมทะเล ระบบนิเวศชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ อยู่ห่างไกลจากกรุงเทพ ยังเป็นแหล่งดูนกท้องถิ่น และนกอพยพในแต่ละช่วงฤดูกาลได้เกือบตลอดทั้งปี ซึ่งโครงการศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยนั้นได้ชื่อว่าเป็น 1 ใน 10 แหล่งดูนกที่ดีที่สุดของเมืองไทย (เกษตร สุตะชะ และวิโรจน์ องค์กรันต์, 2563) จึงเกิดการเข้ามาของคนกลุ่มใหม่ในรูปของนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งถือว่าเป็นผลพลอยได้นอกจากการรักษาระบบนิเวศในพื้นที่ดังกล่าว เมื่อนำสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาสร้างเป็นจุดเด่นทางการท่องเที่ยวโดยผ่านแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) และพัฒนาให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน (Community Based Tourism)

การท่องเที่ยวชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางการท่องเที่ยวโดยสมาชิกในชุมชน จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อชุมชน และ (พจนานุกรม, 2546) สิ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวชุมชนน่าสนใจ คือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เน้นการมีส่วนร่วม ในการร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลโดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว พิมพะวีโรจน์รุ่งสัจย์ (2553) ได้เสริมเรื่องนี้ว่าชุมชนควรให้ความสำคัญของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไมฉะนั้นจะไม่ใช้การท่องเที่ยวชุมชนที่แท้จริง ที่สำคัญการท่องเที่ยวดังกล่าวต้องไม่ทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ โดยไม่ได้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย โดยมีชุมชนเป็นผู้สนับสนุนในการดำเนินการกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ชุมชนวางแผนพัฒนาไปสู่อนาคตร่วมกันอย่างชัดเจน โดยการนำการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือมาช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต่อไปอย่างยั่งยืน (ศศิชา หมดมนทิล, 2566)

ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geo-graphic Information System: GIS) เป็นระบบที่มีความสามารถในการรวบรวม ทั้งข้อมูลเชิงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Spatial Data) และข้อมูลเชิงบรรยาย หรือข้อมูลคุณลักษณะ (Attribute Data) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล และแสดงข้อมูลทั้งสองประเภทพร้อมกัน โดยอาศัยระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ (Geocode) สัมพันธ์กับตำแหน่งในแผนที่และตำแหน่งจริงบนพื้นโลก ซึ่งสามารถรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ การค้นคืนข้อมูล รวมทั้งการแสดงผล เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ชุมชนสามารถนำข้อมูลมาให้บริการจัดการเชิงพื้นที่ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำระบบภูมิสารสนเทศมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศเพื่อนำมาสนับสนุนการบริหารจัดการ การวางแผนนโยบาย และตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร

และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น (สุเพชร จิระจกุล, 2551) ปัจจุบันระบบภูมิสารสนเทศสามารถนำมาประยุกต์กับงานได้หลากหลาย เช่น การประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบการจัดการข้อมูลการท่องเที่ยว การแสดงตำแหน่ง รายละเอียดสถานที่ต่าง ๆ ระยะเวลาการเดินทาง การจัดทำบัญชีรายชื่อสิ่งอำนวยความสะดวกด้านนันทนาการ การจัดการการท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบของนักท่องเที่ยว และสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจด้านการท่องเที่ยว ซึ่งข้อจำกัดหนึ่งของการท่องเที่ยว คือ เวลา โดยระบบภูมิสารสนเทศนั้นสามารถให้ข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากแสดงสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ระบบภูมิสารสนเทศยังสามารถให้รายละเอียดของเส้นทาง สิ่งอำนวยความสะดวก ยังช่วยการประเมินเส้นทางที่สั้นที่สุดในการเดินทางเพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งระบบภูมิสารสนเทศ GIS (Geo information system: GIS) และการสำรวจระยะไกล (Remote Sensing: RS) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ GIS และ RS ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผน และมองเห็นข้อมูลเส้นทางเชิงพื้นที่สำหรับใช้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในระยะเวลา และระยะทางที่สั้นที่สุด (ณรงค์ พลธิราช, 2556)

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย โดยนำระบบภูมิสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ยอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักท่องเที่ยวมองเห็นภาพการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยบูรณาการการท่องเที่ยวชุมชน ร่วมกับคุณสมบัติของระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย จากการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว สินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย ตลอดจนสร้างเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนแหลมผักเบี้ยอย่างสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประยุกต์ระบบภูมิสารสนเทศในการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว และสินค้าชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการประยุกต์ระบบภูมิสารสนเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีครั้งนี้ เป็นการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 10.57 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,606.28 ไร่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านแหลมประมาณ 29 กิโลเมตร เป็นสถานที่ตั้งของโครงการศึกษาวิจัย

และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ยบริหารจัดการดูแลพื้นที่ทั้งหมด

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม

1. กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 1 คือ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย วิธีการเลือกประชากรกลุ่มนี้ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ตัวแทนจากโครงการศึกษาริวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 1 ท่าน ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย 2 ท่าน นักวิชาการทางการท่องเที่ยว 1 ท่าน นักวิชาการทางการพัฒนาชุมชนและยุทธศาสตร์ 2 ท่าน ผู้ผลิตสินค้าในชุมชนแหลมผักเบี้ย 2 ท่าน ตัวแทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในตำบลแหลมผักเบี้ย 2 ท่าน และผู้ประกอบการสินค้า และบริการในชุมชนแหลมผักเบี้ย 2 ท่าน รวมเป็น 12 ท่าน

2. กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนที่อยู่ในตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ประชากรในท้องถิ่น ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย ที่มีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ทั้งเพศหญิง และชาย จำนวน 20 ท่าน โดยวิจัยใช้แนวทางการเลือกแบบก้อนหิมะหรือแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรในพื้นที่

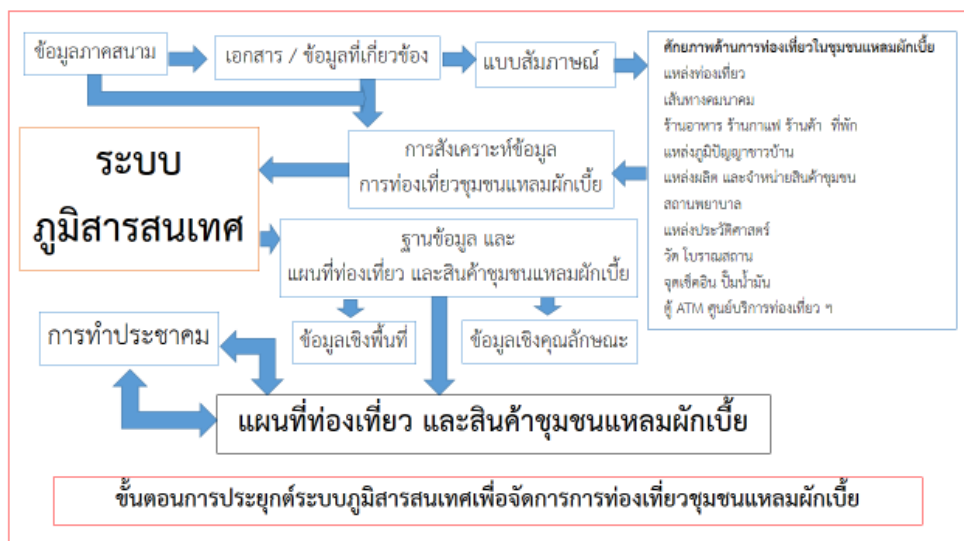
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างด้านศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีนี้ ถูกสร้างจากสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์เบื้องต้น และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์พิจารณาหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาชุมชน และวิทยาการจัดการ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงตามคำแนะนำ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.89 และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์จนใช้เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสำรวจ สังเกต การเก็บตำแหน่งพิกัดทางภูมิศาสตร์ (พิกัด UTM) ด้วยระบบดาวเทียมนำทาง (GNSS) จากการลงพื้นที่ภาคสนามจริงในชุมชนแหลมผักเบี้ย การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย และการจัดเวทีประชาคม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ และทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องจากข้อมูลบริบทชุมชนแหลมผักเบี้ย ข้อมูลรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในตำบลแหลมผักเบี้ย แผนยุทธศาสตร์นโยบายการพัฒนาของจังหวัดเพชรบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแผนเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แผนที่เฉพาะทางจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาพถ่ายจากดาวเทียมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบัน

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดและแสดงเป็นขั้นตอนการศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประสานงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขออนุญาตในการทำวิจัยในพื้นที่
2. การรวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Database) ด้านการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย จากการลงพื้นที่จากการสังเกต สํารวจ และเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์จากในพื้นที่เบื้องต้น นอกจากจะเป็นการเก็บข้อมูลแล้ว ยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนแหลมผักเบี้ยอีกด้วย
3. สัมภาษณ์ข้อมูลด้านศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน สํารวจ และเก็บตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (พิกัด UTM) เพิ่มเติมโดยใช้ระบบดาวเทียมนำทาง Global navigation satellite system (GNSS) เป็นการทวนข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ ก่อนนำไปจัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่คุณลักษณะเพิ่มเติมตามการวิจัยที่ได้ออกแบบไว้
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการรวบรวมเอกสารมาประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และทอนข้อมูลมาหาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ยในการหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงเนื้อหา และความถูกต้อง
5. นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย ให้อยู่ในรูปของแผนที่เชิงเลข (Digital Map) พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) ในการศึกษาครั้งนี้เป็นจัดหมวดหมู่ให้กับฐานข้อมูลท่องเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ย โดยจำแนกเป็นชั้นข้อมูลเส้นทางคมนาคม, แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ย ร้านอาหาร ร้านกาแฟ และร้านค้า ที่พัก แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว แหล่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต แหล่งผลิต และจำหน่ายสินค้าชุมชน สถานที่สำคัญ เช่น แหล่งประวัติศาสตร์ วัด

โบราณสถาน สาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น สถานีตำรวจย่อย สถานพยาบาล ข้อมูลอื่น ๆ เช่น จุดเช็คอิน บิมน้ำมัน ตู้ ATM ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยนำข้อมูลเชิงพื้นที่หลายชั้นข้อมูล (Layer) มาวิเคราะห์เส้นทางโดยการซ้อนทับกัน (Overlay) โดยใช้โปรแกรมทางด้านระบบภูมิสารสนเทศมาใช้วิเคราะห์โครงข่าย (Network Analysis) โดยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจงจากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมอยู่ภายใต้การพัฒนา และการสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย และหน่วยงานอื่น เพื่อการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย

7. การวิเคราะห์โครงข่าย (Network Analysis) โดยใช้โปรแกรมทางภูมิสารสนเทศ ArcGIS โดยใช้คำสั่งเส้นทางที่ดีที่สุด และมีปัจจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์โครงข่าย เพื่อสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย ได้แก่ ระยะทาง และระยะเวลาในการเดินทางโดยอาศัยตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยว และโครงข่ายถนน เริ่มจากการกำหนดตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนแหลมผักเบี้ย ตั้งแต่สถานที่แรกไปจนถึงสถานที่ท่องเที่ยวแห่งสุดท้ายตามที่กำหนดไว้

8. ได้แผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย ออกเป็น 3 เส้นทาง คือ 1) หอมกลีนป่าชายเลน 2) เที่ยวตามรอยพ่อ 3) เสน่ห์แหลมผักเบี้ย

9. การทำเวทีประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมองเห็นภาพการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ยของตนได้ และสรุปความคิดเห็นจากเวทีประชาคม มาปรับปรุง และประมวลผลข้อมูล เพื่อมาจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนให้มีความสมบูรณ์ ตอบสนองความต้องการ และศักยภาพที่แท้จริงของชุมชน

10. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร การสังเกต การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก แผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และผลจากเวทีประชาคมที่ถือเป็นการมีส่วนร่วมจากชุมชน ที่ปรับปรุงแล้ว มาวิเคราะห์ ทอนข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเป็นแผนที่ท่องเที่ยวชุมชน และสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเพื่อนำเสนอให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ตารางที่ 1 รายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย

เส้นทางที่ 1 หอมกลิ่นป่าชายเลน (โปรแกรมครึ่งวัน)					
ลำดับ	สถานที่	กิจกรรม	ระยะทาง	เวลาเดินทาง	เวลาทำกิจกรรม
1.	อบต.แหลมผักเบี้ย	ถ่ายภาพเช็คอิน	จุดเริ่มต้น		5 นาที
2.	ท่าเรือชุมชน แหลมผักเบี้ย	ล่องเรือชมป่าชายเลน คลองอีแอต	1,200เมตร	2 นาที	60 นาที
3.	วิสาหกิจชุมชน	ทำผ้ามัดย้อมโก่งกาง	240เมตร	1 นาที	60 นาที
4.	ร้านโอโห้ปุ่อร่อย	ทานอาหารทะเล	12 เมตร	1นาที	60 นาที
5.	ชัยวัฒน์ฟาร์ม	ชม ซีสสำหรับพวงองุ่น	1,200เมตร	2 นาที	20 นาที
รวม			4,400เมตร	6 นาที	205 นาที
			4.4 กิโลเมตร	231 นาที (3 ชั่วโมง 51 นาที)	
เส้นทางที่ 2 เที่ยวตามรอยพ่อ (โปรแกรมเช้าเย็นกลับ)					
ลำดับ	สถานที่	กิจกรรม	ระยะทาง	เวลาเดินทาง	เวลาทำกิจกรรม
1.	วัดสมุทรโคดม	สักการะหลวงพ่อยู่ทอง	จุดเริ่มต้น		10 นาที
2.	โครงการศึกษาวิจัย และพัฒนา สิ่งแวดล้อมแหลม ผักเบี้ย	ชมโครงการฯ ชมวิว ทะเลแบบพาโนรามาที่ สะพานป่าไม้ชายเลน ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ ลานพ่อหลวง	80 เมตร	1นาที	120 นาที
3.	ธนาคารปูม้า และ วิสาหกิจชุมชน	ชมการอนุรักษ์ปูม้าที่ ธนาคารปูม้า ทำงานมัด ย้อม	1,300 เมตร	4 นาที	60 นาที
4.	ร้านโอโห้ปุ่อร่อย	ทานอาหารทะเล		-	60 นาที
5.	สาหร่ายพวงองุ่น Family Farm	ชมและซื้อสาหร่ายพวง องุ่น	2,300 เมตร	4 นาที	20 นาที

ตารางที่ 1 รายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย (ต่อ)

ลำดับ	สถานที่	กิจกรรม	ระยะทาง	เวลาเดินทาง	เวลาทำกิจกรรม
6.	ชายหาดหน้าวัดสมุทราราม	พักผ่อนที่ชายหาดหน้าวัดสมุทราราม	1,100 เมตร	3 นาที	60 นาที
รวม			4,400 เมตร	12 นาที	330 นาที
			4.4 กิโลเมตร	342 นาที (5 ชั่วโมง 42 นาที)	
เส้นทางที่ 3 เส้นทางแหลมผักเบี้ย (โปรแกรม 2 วัน 1 คืน)					
ลำดับ	สถานที่	กิจกรรม	ระยะทาง	เวลาเดินทาง	เวลาทำกิจกรรม
1.	ศาลากลางหมู่บ้านพะเนิน	การแปรรูปหอยเสียบแบบบ้านพะเนิน	จุดเริ่มต้น		60 นาที
2.	ครัวลุงทับ	กินอาหารทะเลพื้นบ้าน	2,000 เมตร	4 นาที	60 นาที
3.	โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย	ชมโครงการฯ ชมวิวทะเลแบบพาโนรามาซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ลานพ้อหลวง	1,600 เมตร	3 นาที	120 นาที
4.	ธนาคารปูม้าแหลมผักเบี้ย	ชม และร่วมอนุรักษ์ปูม้า	1,300 เมตร	4 นาที	40 นาที
5.	ครัวเข้าท่า	กินอาหารทะเลริมคลองสังเวช	2,300 เมตร	3 นาที	60 นาที
6.	ท่าเทียบเรือแหลมผักเบี้ย	ตกหมึก ตกปลาวิถีประมงชายฝั่ง	2,200 เมตร	3 นาที	120 นาที
7.	ทองจिरา Home Stay	พักผ่อนที่ Home lodge	1,600 เมตร	3 นาที	540 นาที
8.	หาดแหลมหลวง	ชมพระอาทิตย์ขึ้นระหว่างหาดทราย และหาดโคลน	3,000 เมตร	7 นาที	30 นาที
9.	นาเกลือแหลมผักเบี้ย	ชมวิถีชีวิตชาวนาเกลือ	4,300 เมตร	7 นาที	10 นาที

ตารางที่ 1 รายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย (ต่อ)

ลำดับ	สถานที่	กิจกรรม	ระยะทาง	เวลาเดินทาง	เวลาทำกิจกรรม
10.	สตาร์ท บ้านร่องใหญ่	ถ่ายรูปสวยๆ วิวนาเกลือ	1,300 เมตร	1 นาที	20 นาที
11.	ร้านบ้านปูเป็น 2	กินอาหารทะเล	4,000 เมตร	4 นาที	60 นาที
12.	สาหร่ายวรชิต	ชม ซีสสาหร่ายพวงองุ่น	1,900เมตร	10 นาที	40 นาที
รวม			22,300 เมตร	44 นาที	1,160 นาที
			22.3 กิโลเมตร	1,204 นาที (20 ชั่วโมง 4 นาที)	

สรุปผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนแหลมผักเบี้ย เป็นเวลา 1 ปี จนได้รายละเอียดข้อมูลบริบทชุมชน และข้อมูลท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย ผนวกจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการจากการสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บตำแหน่งพิกัดทางภูมิศาสตร์ด้วยระบบดาวเทียมนำทาง (GNSS) จากการลงพื้นที่ภาคสนามจริงในชุมชนแหลมผักเบี้ย การจัดทำแผนที่ประชาคม การทบทวนเอกสาร แผนที่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยพบว่า ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 22 แห่ง สถานที่สำคัญ 14 แห่ง ที่พัก 18 แห่ง ร้านอาหาร-เครื่องดื่ม ร้านค้า และบริการ 32 แห่ง สถานที่ผลิต และจำหน่ายสินค้าชุมชนในตำบลแหลมผักเบี้ย 16 แห่ง เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดเป็นหมวดหมู่สร้างเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ และแผนที่ชุดข้อมูล ชั้นขอบเขตการปกครอง ชั้นเส้นทางคมนาคม ชั้นสถานที่ท่องเที่ยว ชั้นสถานที่สำคัญ ชั้นโรงแรมและที่พัก รวมกับชั้นสิ่งอำนวยความสะดวกที่นำมาผนวกกับแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียม และแผนที่เฉพาะทาง ร่วมกับพิกัดตำแหน่งด้วยระบบดาวเทียมนำทาง (GNSS) แล้วจึงนำมาสร้างเป็นฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างเป็นแผนที่ท่องเที่ยวและสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย และใช้โปรแกรมภูมิสารสนเทศ ArcGIS มาวิเคราะห์โครงข่ายโดยใช้คำสั่งเส้นทางที่ดีที่สุด มีปัจจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์โครงข่าย ได้แก่ ระยะทาง และระยะเวลาในการเดินทางโดยอาศัยตำแหน่งของสถานที่ท่องเที่ยว และโครงข่ายถนน การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนในการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวและสินค้าชุมชนแหลมผักเบี้ย ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความหลากหลายในเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามความสนใจ ความสะดวก และระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมี โดยได้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย 3 เส้นทางคือ 1) หอม

กลิ้งป่าชายเลน 2) เทียบตามรอยฟ่อ 3) เสน่ห์แหลมผักเบี้ย โดยเส้นทางการท่องเที่ยวจะมีให้เลือกระหว่าง แบบครึ่งวัน แบบไปเช้าเย็นกลับ และแบบค้างคืน 2 วัน 1 คืน ดังนี้

1. เส้นทางที่ 1 หอมกลิ้งป่าชายเลน (โปรแกรมครึ่งวัน) ประกอบด้วย 5 แหล่งท่องเที่ยว ระยะทาง 4.4 กิโลเมตร และใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง 51 นาที รายละเอียดเส้นทาง เข้า เช็คอิน ที่หน้า อบต.แหลมผักเบี้ย และลงเรือที่ท่าเทียบเรือตำบลแหลมผักเบี้ย ล่องเรือชมป่าชายเลนคลองอีแอต เลาะเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทย

2. เส้นทางที่ 2 เทียบตามรอยฟ่อ (โปรแกรมเช้าเย็นกลับ) ประกอบด้วย 6 สถานที่ท่องเที่ยว ระยะทาง 4.4 กิโลเมตร และใช้เวลาประมาณ 5 ชั่วโมง 42 นาที รายละเอียดเส้นทาง เข้า สักการะหลวงพ่อบูทอง (ศิลปะอยู่ทอง) ที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวแหลมผักเบี้ยที่วัดสมุทรโคดม และเข้าศึกษาดูงานการจัดการขยะ น้ำเสีย การจัดการป่าชายเลน และเดินตามสะพานไม้ชมป่าชายเลน พร้อมวิวทะเลอ่าวไทยแบบพาโนรามาในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3. เส้นทางที่ 3 เสน่ห์แหลมผักเบี้ย (โปรแกรม 2 วัน 1 คืน) ประกอบด้วย 12 แหล่งท่องเที่ยว ระยะทาง 22.3 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 20 ชั่วโมง 4 นาที รายละเอียดเส้นทางวันแรก ชม และศึกษาวิถีชีวิตชาวประมง การแปรรูปหอยเสียบแบบบ้านพะเนิน กินอาหารทะเลพื้นบ้านที่ร้านครัวลุงทับ ก่อนศึกษาดูงานที่โครงการพระราชดำริฯ แหลมผักเบี้ย ชมวิวทะเลแหลมผักเบี้ยแบบพาโนรามาที่สะพานป่าไม้ชายเลนในโครงการ ฯ และแวะซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ลานพ่อลวง ทานอาหารเย็นที่ครัวเข้าท่า ปากคลองสังเวช และเข้าพักที่ทองจิรา Home Stay ที่พิภพมาตรฐานกรมการท่องเที่ยว วันที่ 2 ชมความงามยามพระอาทิตย์ขึ้นที่หาดทรายเม็ดแรกของอ่าวไทย แนวบรรจบระหว่างหาดทราย และหาดโคลนที่หาดแหลมหลวง ชมวิถีชีวิต และความงามของนาเกลือที่ชุมชนนาเกลือแหลมผักเบี้ย เที่ยงกินอาหารทะเลพื้นบ้านที่ร้านโอโห้ปู้ร่อย ก่อนกลับบ้านแวะซื้อสาหร่ายพวงองุ่นที่สาหร่ายพวงองุ่นวรชิต

อภิปรายผลการวิจัย

ในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนแหลมผักเบี้ยนี้ ควรมีการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งให้เกิดในชุมชน ผ่านการประยุกต์ระบบภูมิสารสนเทศในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ยนี้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของการท่องเที่ยวภายในชุมชนแหลมผักเบี้ยอย่างเป็นรูปธรรมจากศักยภาพการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีอยู่ และทุกฝ่ายได้มองเห็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนแหลมผักเบี้ย เช่นเดียวกับการวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรณภูมิสารสนเทศเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำท่าจีนของอาศิรา ราชเวียง (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่าการทำแผนที่ด้วยระบบภูมิสารสนเทศทำให้ทราบถึงการกระจายการขยายตัว และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวลุ่มน้ำท่าจีน ช่วยวิเคราะห์ความคุ้มค่า เห็นโอกาสของพื้นที่ ความน่าสนใจในการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ ทำให้เห็นโอกาสและศักยภาพของพื้นที่ได้ชัดเจนมากขึ้น โดยชุมชน นักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสอดคล้องกับความต้องการของตนเองอย่างสอดคล้องกับพื้นที่ได้ และใช้การวิเคราะห์โครงข่าย (Network

Analysis) เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในแนวทางเดียวกับณรงค์ พลธีรักษ์ (2556) ที่ได้นำระบบภูมิสารสนเทศมาช่วยวิเคราะห์โครงข่ายการท่องเที่ยว โดยมีปัจจัยที่ในการวิเคราะห์ ระยะทาง และเวลาเดินทางเป็นสร้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สั้นที่สุด และส่วนงานของวิจัยของผู้วิจัยได้เพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมใช้เป็นแนวทางการสร้างเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูป การนำระบบภูมิสารสนเทศมาใช้ในการท่องเที่ยว ไม่ได้นำเสนอเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น ยังร้อยเรียงฐานข้อมูลให้รายละเอียดด้านตำแหน่งที่ตั้ง การคมนาคมขนส่ง สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่พัก ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และอื่น ๆ ระบบภูมิสารสนเทศสามารถจัดทำแผนที่เฉพาะความสนใจ ซึ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงจุดหมายปลายทาง และทราบรายละเอียดของแผนการท่องเที่ยวของตนมากขึ้น Wei Wei (2012) ที่กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการการสร้าง Travel Geographic Information System (TGIS) ที่สามารถช่วยการจัดการการท่องเที่ยว และการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวให้ทันสมัยแม่นยำ และบริการที่สะดวกสบายช่วยตอบสนองให้ตรงกับความต้องการของทุกฝ่ายได้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลไปใช้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของตนได้เช่นเดียวกับงานวิจัยของวนิชญาลงกุลเกษตริณ และนาถนเรศ อาภาสุวรรณ (2561) เรื่องการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน: ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ที่พบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามจากประชากรนักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ส่วนผลการวิจัยของผู้วิจัยนั้นได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตำบลแหลมผักเบี้ยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก และการทำเวทีประชาคมซึ่งเป็นการแสดงเป็นความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน และถือเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนแหลมผักเบี้ย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผลเหล่านี้ เพื่อให้การท่องเที่ยวชุมชน เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 3 เส้นทาง เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวสำเร็จรูปเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของตนได้
2. ควรให้มีการทดลองใช้เส้นทางท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 3 เส้นทางเพื่อประเมินผลความพึงพอใจก่อนนำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกษตร สุตะชะ และวิโรจน์ องค์กรันต์. (2563). เพชรบุรี เมืองหลวงแห่งการดูนก. สืบค้นเมื่อ

21 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/2167>.

ณรงค์ พลธีรักษ์. (2556). ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร., 36(2): 235-248.

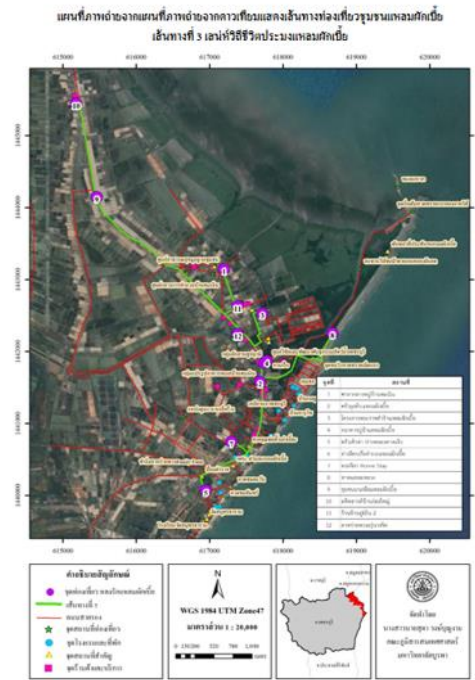
- พจนา สวนศรี. (2546). **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2553). **การท่องเที่ยวชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วนิชญา ลางกุลเกษทริน และนาถนเรศ อากาศสุวรรณ. (2561). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน: ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ใน **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์: พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน**. (หน้า 521-530). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศศิชา หมดมลทิล. (2566). **การท่องเที่ยวชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2566, จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-169a-4bc4-8ecc-38d3769b1211/GR_report_travel_internet_detail.aspx.
- สุเพชร จิระจรกุล. (2551). **เรียนรู้ระบบภูมิสารสนเทศด้วยโปรแกรม ArcGIS Desktop 9.3.1**. นนทบุรี: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2564**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อาศิรา ราชเวียง. (2561). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มแม่น้ำท่าจีน. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**, 12(28): 37-50.
- Wei, W. (2012). Research on the Application of Geographic Information Systems in tourism management. **Procedia Environmental Sciences**, 12(B): 1104 – 1109. Retrieved October 25, 2020, from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187802961200395712>.

ภาพที่ 2 แผนที่เส้นทางที่ 1 หอมกลินป่าชายเลน

ภาพที่ 3 แผนที่เส้นทางที่ 2 เทียวตามรอยพ่อ

ภาพที่ 4 แผนที่เส้นทางที่ 3 เส้นทางวิถีชีวิตประมงแหลมผักเบี้ย